

ĆWICZENIE 6

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

GLOBALNE PORÓWNIANIE

S – 4 4
CZĘŚĆ OPISOWA

Ta krótka zabawa symulacyjna pomoże uczniom i uczennicom zdobyć podstawowe informacje dotyczące nierównej sytuacji globalnego Południa i globalnej Północy. Ćwiczenie może być punktem wyjścia do pogłębienia wiedzy i dyskusji na temat tego, jak bogactwo i bieda wpływają na jakość życia ludzi na świecie lub na temat zmian klimatu.

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Realizowany zapis podstawy programowej:

23. Problemy współczesnego świata.

1. Uczeń porównuje sytuacje w krajach biednego Południa i bogatej Północy i wyjaśnia na przykładach, na czym polega ich współzależność.

Cele ćwiczenia:

Uczeń:

- ➔ poznaje podstawowe fakty dotyczące krajów globalnego Południa i globalnej Północy;
- ➔ potrafi własnymi słowami opisać jedną cechę różniącą kraje globalnego Południa i globalnej Północy;
- ➔ wyraża opinie na temat poznanych informacji;
- ➔ podejmuje dyskusję na temat globalnych nierówności i współzależności.

Instrukcja dla nauczyciela:

UWAGA

Do przeprowadzenia symulacji potrzebne jest wcześniejsze przygotowanie sali, by można było swobodnie przesuwac krzesła. Sprawdź, ilu uczniów będzie w klasie i zapewnij odpowiednią liczbę krzesel (oraz balonów, jeśli zdecydujesz się na grę w rozszerzonej wersji).

1. Uprzedź uczniów i uczennice, że za chwilę będą porównywać kontynenty i przyglądać się różnicom między nimi z innej perspektywy. Poproś o zajęcie miejsc. Zapisz nazwy wszystkich zamieszkałych kontynentów (bez Antarktydy) na osobnych kartkach i powieś je w różnych miejscach sali. Następnie poproś uczniów, by, wykorzystując wszystkie krzesła, ustawili je wokół kartek z nazwami kontynentów tak, aby liczba krzesel przypisanych do danego kontynentu była proporcjonalna do jego wielkości. Poproś, by każdy uczestnik usiadł na swoim krześle i policzcie wspólnie, ile krzesel stoi obok każdej karty.
2. Na podstawie danych zamieszczonych w kolumnach A i B tabeli sprawdź, czy grupa dobrze poradziła sobie z zadaniem. Dopasujcie liczbę krzesel do danych z tabeli. Poproś uczniów i uczennice o nazwanie kilku krajów z każdego kontynentu.
3. Poinformuj uczniów i uczennice, że teraz ich zadaniem będzie odwzorowanie populacji każdego z kontynentów. Poproś, by nie ruszali krzesel – one cały czas mają symbolizować powierzchnię kontynentów. Poproś, by

uczniowie podzielili się proporcjonalnie do liczby mieszkańców kontynentów i zajęli miejsca na krzesłach zgodnie ze swoimi przewidywaniami. Kiedy uczniowie i uczennice już zajmą miejsca, sprawdźcie (kolumna C i D tabeli), czy liczba osób na krzesłach jest proporcjonalna do zaludnienia poszczególnych regionów. Zapytaj uczniów o ich reakcje.

4. Upředź uczniów i uczennice, że w kolejnej rundzie pozostaną mieszkańcami, ale krzesła staną się symbolem bogactwa danego kontynentu. Poproś, by podzielili się krzesłami tak, by liczba krzesel przypisanych do każdego z kontynentów była proporcjonalna do jego PKB. Pozwól uczniom i uczennicom samodzielnie wypracować sposób podziału. Po około 2 minutach porównajcie wyniki pracy grupy z informacjami z kolumn E i F tabeli. Dostosujcie liczbę krzesel i osób do prawdziwych danych. Powiedz, że każda grupa musi mieć kontrolę nad swoimi krzesłami, siedząc na nich. Nikt nie powinien stać na podłodze (o ile jest to bezpieczne).
5. Zapytaj każdą grupę, jak się czują na „swoim” kontynencie. W klasie będą grupy reprezentujące np. Amerykę Północną, gdzie 2 osoby zajmują 10 krzesel, i Afrykę, gdzie na 3 krzesłach ściska się 8 osób. Zapytaj, co myślą o innych grupach i o podziale bogactwa – jak to się stało, że jedne kontynenty i kraje są bogate, a inne nie. Zapytaj, jak, zdaniem uczniów i uczennic, stopień bogactwa wpływa na jakość życia ludzi. Możesz nawiązywać do sytuacji w klasie, np. pytając grupę afrykańską, czy jest im wygodnie. Wnioski z dyskusji zapisuj na tablicy.
6. (Opcjonalnie) Rozdaj grupom nadmuchane balony, które symbolizują emisję dwutlenku węgla. Poproś, by podzielili je między sobą w taki sposób, by każda z grup miała liczbę balonów proporcjonalną do emisji dwutlenku węgla, za którą odpowiada dany kontynent. Porównaj wynik z tabelą (kolumny G i H). Zapytaj uczniów, jakie są przyczyny i skutki emisji, kto je odczuwa najsilniej, kto ma największe możliwości, by chronić się przed zmianami klimatu. Wnioski z dyskusji zapisuj na tablicy.
7. Na koniec poproś uczniów i uczennice o zapisanie w zeszytach własnych wniosków z tego ćwiczenia (na podstawie notatek zamieszczonych na tablicy). Przedstaw klasie koncepcję podziału świata na kraje globalnej Północy i globalnego Południa.

S – 45

CZĘŚĆ OPISOWA

KONTYNET	% masy lądowej	Liczba krzeseł (dla klasy liczącej 25 osób)	% populacji świata zamieszkujący ten kontynent	Liczba uczniów (dla klasy liczącej 25 osób)	% Produktu Narodowego Brutto	Liczba krzeseł (dla klasy liczącej 25 osób)	% emisji CO ₂	Liczba balonów (dla klasy liczącej 25 osób)
	A	B	C	D	E	F	G	H
AFRYKA	14	4	15	4	1,8	1	3	0,5 – czyli 1 nadmuchany do połowy balon
AZJA	60,4	15	60	15	25,5	5	43	11
AUSTRALIA I OCEANIA	0,5	0	0,005	0	1,6	1	1	0
EUROPA	11,3	3	10,95	3	34,2	9	21	5
AMERYKA PÓŁNOCNA	5,1	1	8	2	31,8	8	28	7
AMERYKA ŁACIŃSKA	8,7	2	6	1	5,1	1	4	1
SUMA	100	25	100	25	100	25	100	25

Opracowano na podstawie danych: www.nationsonline.org/oneworld/world_population.htm oraz www.worldmapper.org/display.php?selected=295. Przy założeniu, że populacja świata wynosiła 6,88 mld (2010), a całkowita emisja CO₂ w tonach metrycznych wynosi 22 872 mln (2000).

S – 46

CZĘŚĆ OPISOWA

DODATKOWA INFORMACJA DLA NAUCZYCIELA

Ważne, by pamiętać, że gra symulacyjna jest tylko symulacją rzeczywistości; stosowane są w niej uproszczenia, nie oddaje ona złożonej rzeczywistości. Również wszystkie dane są podane w zaokrągleniu, na potrzeby ćwiczenia. Gra pozwala opisać istniejącą sytuację, ale nie wyjaśnia przyczyn i skutków nierówności.

Warto, by przez całą grę nawiązywać do tego, co się dzieje w klasie, do mechanizmów, jakie działają, odczuć uczniów i uczennic oraz wykorzystać to do dyskusji inicjującej lekcje o rzeczywistym układzie sił w świecie.

Nazwa „kraje globalnego Południa” nie wynika z geografii kontynentów, jest nazwą umowną, przyjętą ze względu na swoją neutralność. Termin odnosi się do krajów zwanych też „krajami rozwijającymi się” lub zimnowojennego terminu „kraje Trzeciego Świata”. Do tej grupy zalicza się państwa Afryki, Ameryki Łacińskiej oraz większą część Azji. Cechą wspólną tych krajów jest przeszłość kolonialna, relatywnie niski stopień

rozwoju gospodarczego, dominacja rolnictwa w gospodarce, rozwarstwienie dochodów, wysoki poziom ubóstwa, szybkie tempo wzrostu populacji, wysokie tempo urbanizacji, ograniczone zdolności instytucjonalne.

Nazwa „kraje globalnej Północy” odnosi się do państw Europy, Ameryki Północnej (bez Meksyku), Australii i Japonii. Są to kraje najbogatsze, ich poziom rozwoju gospodarczego jest najwyższy, gospodarka opiera się na usługach lub przemyśle, większość z nich skupiona jest w międzynarodowych organizacjach, takich jak Unia Europejska lub Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Kraje globalnej Północy to społeczeństwa o wysokim poziomie życia – dostęp do edukacji i służby zdrowia jest szeroko rozpowszechniony. Do tej grupy należy Polska, która według rankingu HDI (Indeks Rozwoju Społecznego) jest na 40 miejscu pod względem rozwoju na prawie 170 sklasyfikowanych państw.